

In overeenstemming met de uit Tokio ontvangen instructie welke inhield dat 'voortijdige onafhankelijkheidsbewegingen tegengegaan' moesten worden, begonnen de drie militaire besturen met in Indië, tot levendige teleurstelling van de Indonesische nationalistten, alle politieke activiteit te verbieden. In het marinegebied werd daar een schepje bovenop gedaan doordat er een voor dat gebied geldende algemene bestuursinstructie, die op 14 maart '42 gedateerd was, rondgezonden werd die inhield dat het gebied uiteindelijk bij Japan zou worden ingelijfd en dat derhalve 'onafhankelijkheidsbewegingen' (het woord 'voortijdige' was vervallen) tegengegaan moesten worden. Op Java en op Sumatra werd later in '42 getracht, een volksbeweging van de grond te krijgen die steun verleende aan de Japanse oorlogvoering en die beweging werd in maart '43 op Java door een nieuwe vervangen die enkele bekende Indonesische figuren, onder wie Soekarno en Hatta, in de leiding had. Twee maanden later, begin mei, bracht Aoki, de Japanse minister van Groot-Oost-Azië, een bezoek aan Java. Toen hij zich in Batavia bevond, drong Hatta (Soekarno was afwezig) er met klem bij hem op aan dat, nu aan Birma en de Philippijnen de onafhankelijkheid was beloofd, Japan duidelijk zou maken dat het met Indonesië diezelfde weg wilde inslaan; in dat kader verzocht hij, goed te vinden dat de rood-witte vlag, de vlag van de Indonesische nationalistten, vrij gebruikt en hun lied, het *Indonesia Raya*, vrij gezongen mocht worden. In Tokio teruggekeerd, besprak Aoki die wensen o.m. met minister-president Todjo en de minister van buitenlandse zaken. Beiden waren er voorstander van dat ook aan Indonesië de 'onafhankelijkheid' in het vooruitzicht werd gesteld, maar de staven van leger en vloot zetten hun voet dwars: die 'onafhankelijkheid' zou, betoogden zij, een hinder kunnen zijn voor de ongeremde economische exploitatie van Indië. Het conflict werd aan de Contactraad voorgelegd; in een eerste ontwerp-resolutie, opgesteld door het departement van buitenlandse zaken, kwam te staan dat aan Indonesië 'een hoge mate van zelfbestuur' zou worden toegekend, maar die formulering werd in een tweede concept gewijzigd tot 'deelneming aan het bestuur'. Over deze en andere stukken moest een keizerlijke conferentie die op 31 mei '43 plaatsvond, zich uitspreken. Er kwam een haast schizofreen compromis uit de bus: aan de ene kant werd onder pressie van de staven van leger en vloot vastgelegd dat Indonesië (en Malakka) bij Japan zouden worden ingelijfd en onder militair bestuur zouden blijven, aan de andere kant werd op aandrang van Todjo en de minister van buitenlandse zaken bepaald dat aan de Indonesiërs (en de ingezetenen van Malakka) 'deelneming aan het bestuur' zou worden beloofd; die belofte zou overigens,